

Θεσσαλονίκη: Επανατοποθετούνται οι αρχαιότητες στο σταθμό Βενιζέλου

/ [Επικαιρότητα](#)



Ο αρχαιολογικός χώρος που αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια των ανασκαφικών εργασιών αποτελεί διαχρονική μαρτυρία της πολεοδομικής οργάνωσης της πόλης που παραμένει αναλλοίωτη για 17 αιώνες

Επανατοποθετούνται οι αρχαιότητες, που αποκαλύφθηκαν στον **Σταθμό Βενιζέλου** στο πλαίσιο κατασκευής του **Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης**, και οι οποίες αποσπάστηκαν προσωρινά, προκειμένου να επανατοποθετηθούν στην ίδια θέση, στο επίπεδο -1.

Το **Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο** ενέκρινε τις μελέτες προστασίας, στερέωσης, αποκατάστασης, συντήρησης επιφανειών και ανάδειξης (αρχιτεκτονική μελέτη αποκατάστασης και ανάδειξης, φωτισμού ανάδειξης,

μελέτη επαναφοράς, στερέωσης και δομικής αποκατάστασης, μελέτη συντήρησης επιφανειών και δομικών υλικών) των ρωμαϊκών και βυζαντινών αρχαιοτήτων που αποκαλύφθηκαν εντός του κελύφους του Σταθμού του [Μετρό](#) κατά την α' και β' φάση της ανασκαφικής έρευνας.



Οι μελέτες εφαρμογής αναμένεται να τεθούν υπόψη των αρμόδιων υπηρεσιών του **Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού** εντός του πρώτου διμήνου του νέου έτους και τον Απρίλιο 2023 ξεκινούν οι επανατοποθετήσεις των αρχαιοτήτων. Ταυτόχρονα θα εξελίσσονται και οι εργασίες συντήρησης, ώστε βάσει του χρονοδιαγράμματος, στο τέλος του 2023 να παραδοθεί ο Σταθμός. Με την επανατοποθέτηση των συγκεκριμένων καταλοίπων, τα οποία συγκροτούν ενιαίο σύνολο με πληρότητα και συνέχεια, εξασφαλίζεται η περαιτέρω διατήρηση της μαρτυρίας της πολεοδομικής οργάνωσης και του ιστορικού αστικού ιστού της πόλης στη συγκεκριμένη θέση.

Όπως δήλωσε η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού **Λίνα Μενδώνη**, «Στο πλαίσιο της κατασκευής του **Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης**, διενεργήθηκε η μεγαλύτερη ανασκαφική έρευνα αστικού χαρακτήρα που έχει ποτέ πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, αλλά και στη χώρα μας, και συμβάλλει στην αναδιήθηση και στην τεκμηρίωση της ιστορίας της πόλης από την ίδρυσή της έως τις αρχές του 20ου αιώνα. Στον **Σταθμό Βενιζέλου** δημιουργείται ο μεγαλύτερος αρχαιολογικός χώρος στο πλαίσιο τεχνικού έργου διεθνώς. Οι εργασίες της

προσωρινής απόσπασης των αρχαιοτήτων έδωσαν τη δυνατότητα να αποκαλυφθούν κατάλοιπα προηγούμενων ιστορικών περιόδων, που δεν μπορούσαν να μελετηθούν με άλλον τρόπο και σε τέτοια έκταση.



Με τις διεπιστημονικές μελέτες που ενέκρινε το **Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο**, το σύνολο των αποσπασθέντων αρχαιοτήτων επαναφέρεται στην αρχική τους θέση και αναδεικνύεται εντός του κελύφους του **Σταθμού Βενιζέλου**. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ακολουθώντας πιστά τον αρχαιολογικό νόμο και τη διεθνώς αποδεκτή επιστημονική δεοντολογία, διασώζουμε, προστατεύουμε την υλική υπόσταση των αρχαιοτήτων και αποκαθιστούμε την εικόνα του χώρου πριν την απόσπαση. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, δια των αρμόδιων υπηρεσιών του, εδώ και τρία χρόνια εργάζεται με συστηματικό τρόπο συντονίζοντας μια ευρεία διεπιστημονική ομάδα εργασίας για την ολοκλήρωση ενός πρωτόγνωρα πολυσύνθετου και πολύπλοκου αρχαιολογικού έργου. Σε όλες και σε όλους αξίζουν συγχαρητήρια. Διεκπεραιώνοντας ένα σύνθετο και μεγάλης κλίμακας αρχαιολογικό έργο υπό ανελαστικά χρονοδιαγράμματα, που επέβαλαν οι δεσμεύσεις ενός δημόσιου τεχνικού έργου τέτοιας εμβέλειας, δείχνουμε έμπρακτα τον σεβασμό μας στο παρελθόν της πόλης αποδεικνύοντας ότι Αρχαία και Μετρό μπορούν να συνυπάρξουν. Το 2023, οι Θεσσαλονικείς θα μπορούν να υπερηφανεύονται ότι διαθέτουν ένα υπερσύγχρονο Μετρό, με σταθμούς-μουσεία που θα προβάλουν τη ζωντανή σύνδεση της πόλης τους με το παρόν και το παρελθόν της».



Το ιστορικό της ανασκαφικής διερεύνησης

Η χάραξη του **Μετρό Θεσσαλονίκης**, διασχίζει το ιστορικό κέντρο της πόλης και περιοχές με πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν. Οι αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες ξεκίνησαν τον Απρίλιο του 2006 συγχρόνως με το τεχνικό έργο. Σταδιακά, από το 2008 έως το 2014 διεξήχθη η κυρίως ανασκαφική έρευνα στον χώρο, όπου θα κατασκευάζονταν τα κελύφη και οι είσοδοι των σταθμών και ολοκληρώθηκε την περίοδο 2016-2019, με εξαίρεση τον Σταθμό Βενιζέλου, όπου η ανασκαφική έρευνα περατώθηκε στις 31 Ιουλίου 2022.

Ο Σταθμός Βενιζέλου χωροθετείται στη διασταύρωση των σύγχρονων οδών Εγνατίας και Βενιζέλου, στην καρδιά της βυζαντινής μητρόπολης. Ο αρχαιολογικός χώρος που αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια των ανασκαφικών εργασιών αποτελεί διαχρονική μαρτυρία της πολεοδομικής οργάνωσης της πόλης που παραμένει αναλλοίωτη για 17 αιώνες, όπως αποτυπώνεται στο ύψος της κεντρικής οδού που διέτρεχε από πάντα την πόλη στην ίδια περίπου χάραξη: Ο ελληνιστικός δρόμος, ο *decumanus maximus* της ρωμαϊκής εποχής και της ύστερης αρχαιότητας, η βυζαντινή Λεωφόρος ή Μέση Οδός, ο Φαρδύς Δρόμος της μεταβυζαντινής περιόδου, η σημερινή οδός Εγνατία.



Κατά την α' φάση της ανασκαφικής διερεύνησης αποκαλύφθηκε με εντυπωσιακή πληρότητα τμήμα της κοσμικής πόλης της ύστερης αρχαιότητας και των βυζαντινών χρόνων. Πρόκειται για τη διασταύρωση του *decumanus maximus* και του *cardo* (οδός Βενιζέλου), 6μ. περίπου χαμηλότερα από τη σημερινή κομβική διασταύρωση. Η σημασία και η μοναδικότητα του ευρήματος ως συνόλου, δηλαδή ως αναπεπταμένου τμήματος του πολεοδομικού ιστού της βυζαντινής Θεσσαλονίκης αναγνωρίστηκε ήδη από το 2013, όταν τέθηκε για πρώτη φορά στο **Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο** το θέμα της κατασκευής του Σταθμού, με απόσπαση των αρχαιολογικών καταλοίπων και μεταφορά τους για έκθεση σε άλλη θέση. Ο σχεδιασμός άλλαξε το 2017, αν και το 2016, το ΣτΕ είχε αποφασίσει για τη νομιμότητα των υπουργικών αποφάσεων της περιόδου 2013-2014, όταν η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ αποφάσισε την κατασκευή του σταθμού με την κατά χώρα παραμονή των αρχαιοτήτων. Το γεγονός ότι επί μία πενταετία δεν προχώρησε απολύτως τίποτε μελετητικά, αποδεικνύει το ανέφικτο της υλοποίησης του σχεδιασμού της προηγούμενης κυβέρνησης. Το 2019, το Κεντρικό Αρχαιολογικό

Συμβούλιο τάχθηκε υπέρ της απόσπασης και επανατοποθέτησης στον **Σταθμό Βενιζέλου** σταθμίζοντας τη σπουδαιότητα των αρχαιοτήτων σε σχέση με την αναγκαιότητα κατασκευής του εκτελούμενου έργου που υπηρετεί το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον. Οι εργασίες απόσπασης των 96 ενοτήτων ξεκίνησαν, σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη, στις 13.08.2021.

Κατά τη β' φάση της ανασκαφικής διερεύνησης αποκαλύφθηκε πλήθος καταλοίπων, τα οποία αφορούσαν αφενός σε πυκνό δίκτυο υδραυλικών υποδομών κάτω από τα καταστώματα των *decumanus maximus* και *cardo*, αφετέρου σε πυκνοδομημένο ιστό με επάλληλες φάσεις στην οικοδομική νησίδα νοτιοανατολικά της διασταύρωσης των δύο οδικών αξόνων. Τα νέα ευρήματα κάλυπταν ένα χρονικό ορίζοντα από τον 3ο έως τον 5ο/6ο αι. μ.Χ. Το 2022, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο γνωμοδότησε ομόφωνα υπέρ της διατήρησης των αρχαίων καταλοίπων που αποκαλύφθηκαν έως το υψόμετρο +3,50μ. κατά τη β' φάση ανασκαφικής διερεύνησης με προσωρινή απόσπαση και επανατοποθέτησή τους ως ενιαίο σύνολο με τις αποσπασμένες στην α' φάση αρχαιότητες (4ος-9ος αι. μ.Χ.), καθώς ολοκληρώνουν την εικόνα του αστικού ιστού της πόλης στη διασταύρωση των δύο οδών καταδεικνύοντας την αλληλουχία των οικιστικών φάσεων.

Παράλληλα με τις εργασίες απόσπασης των αρχαιοτήτων (β' φάση), συνεχίσθηκε και η ανασκαφική έρευνα (γ' και δ' φάση) από το υψόμετρο +3.50μ. έως τη στάθμη +2.00μ. Το **Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο** γνωμοδότησε υπέρ της απόσπασης των καταλοίπων, τα οποία συγκροτούν ενιαίο σύνολο με πληρότητα και συνέχεια, προκειμένου να μεταφερθούν και να εκτεθούν ως σύνολο στο Μουσείο Crossover στον **Σταθμό Συντριβάνι**.